

Mino'ayay pahafay a 'ak'ak

Tayni kita tonini a hekal, o nipafelian no ina^ ato mama^ ko 'orip ita, o wawa^ ako saan cangra, kinafalah to 'orip a misongila' misimokod pahafay i titaanan, Mangalay cangra masatamdaw kita, saka papicodaden nangra kita i safangcalay a picodadan, Caay piharateng cangra to hacowaay ko mala'omay a payso^. Cecay aca^ ko faloco' nangra, nanay rihaday lipahak ko 'orip no wawa^ ako saan. Mato'as sato kita, o ina^ ato mama^ ita i, maleca:d to a marokoy ko 'orip. Kirami, 'aloman to ko matapalay ako a tamdaw, mapawan to cangra toya mapadesay no roray pahafay to wawa^ a ina^ ato mama^, miliyas to niyaro', caay to pisikol to ina^ ato mama^ no niyah.

Anini^, pakaynien ako i mino'ayay a 'ak'ak ko patinako^, sapipalal to faloco' no mita to sakafana' ita a mangodo^ to ina^ ato mama^.

O kafana'an kananaman no mita ko 'ak'ak hananay a 'ayam, nika ira ko sowal no ro:ma a tamdaw, sowal sa, “ Ano paka'araw to 'ak'ak i, paysin, sakalatiih no demak. ” saan, saka, ma'osi^ ko tmadaw to 'ak'ak; nikaorira, itini i polong no kalo'ayam i, ira ko sowal no mikingkiway, o mafana'ay cifaloco' ko 'ak'ak saan. Ira ko cecay ta'akay a kofoc, mangalay minanom koya 'ak'ak, nika caay kaedeng ko karaya' no satokok nira, orasaka,

ngitiden nira ko mamangay a fakeloh a mihacecacecay pacomod i laloma' noya kofoc, ta macakat ko nanom noya kofoc, itiya ta marawis nira koya nanom.

Hatiraay ko fana' nira, nika oya nikafana' nira a mico'ay pahafay to ina^ ato mama^ ko nananamen ita. Yo mamang ho^ ciira i, o ina^ ato mama^ ko pahafayay, orasaka mato'as to ko ina^ ato mama^ nira, caay to pakaefer, oya sato a 'ak'ak i, caay piliyas ciira to ina^ ato mama^ nira. Mikilim ciira to sapakaen to ina^ ato mama^, o todong sapaco'ay nira pahafay to ina^ ato mama^, tangasa^ i kapatayan. Inian koya sasowalen toya mino'ayay a 'ak'ak hananay.

Anini^, mamang ho^ kita, ano mite:ngil kita to sowal no ina^ ato mama^, caay pakasemer to mato'asay i, o todong to o mingodoay to ina^ ato mama^ konini a pinangan. Caay ko pakangoyos han ko pingodo to ina^ ato mama^, oya so'elinay nani faloco'ay a salicay, piaray, ato parihaday to ina^ ato mama^ . Onini ko so'elinay. Nanay pakifaloco'en ita konini a limo'ot.

烏鴉反哺

我們來到世上，父母賦予我們生命，含辛茹苦把我們撫養長大，讓我們受好的教育，他們不求代價與回報，只求我們平安快樂。我們漸漸長大，很多人卻在此時忘了父母的恩情，拋棄了為我們操煩、做牛做馬彎了腰、駝了背的父母。

烏鴉是一種普通的鳥，人們認為遇見烏鴉不吉利而厭惡牠，但烏鴉的聰明與孝心卻是動物界出了名的。烏鴉因為喙不夠長，無法喝到瓶子裡的水，牠就會去咬小石子，再將石子放入瓶口內，如此瓶內的水就會上升，順利喝到水。

烏鴉的聰明令我們驚訝，但烏鴉的反哺孝心，更值得學習。小烏鴉在長大後，牠的子女會不離不棄，陪伴母親身邊。當母親肚子餓了，就會四處覓食，將食物銜回來，嘴對嘴餵到母親口中，直到母親過世，就是「烏鴉反哺」。

我們現在還是小孩，能做到聽從父母的話，不做讓父母生氣的事，不讓父母為我們擔心，這是基本的孝順。一個問候、一句感謝、一個微笑，都能打動父母的心，要謹記而時時力行。

Mida'eci^

Yo cecay a romi'ad, micodad ho^ kako i kwo-syaw i pitoloan, sowal sa ci mama^ ako, “Kolas, o pipahanhanan anini^ a romi'ad, tata! talalotok kita a mida'eci^.” saan. Lipahak sa kako a pakatengil to pitata ni mama^ ako i takowanan a talalotok. O sa'ayayaw ho^ ako a talalotok a mida'eci^, awaay ko fana' ako to pida'eci^ hananay a demak, nika ira ko mama^ a mikerid, awaay ko masamaamaanay a harateng no mako, edeng o lipahak no faloco' a malingad. Herek a mihakiwid to piparoan a 'alofo ato nananoman i, malingad to kami a talalotok.

I fatad no lalan, pasifana' ci mama^ ako, sowal sa, “Kolas, 'arawen kirawan a dateng, o paheko^ han kiraan. O kakaenen no mita o Pangcah.” saan. Namati:ra, somowal haca^ ci mama^ ako, “'Arawen Kolas, o dongec kira:wan, Adihay ko ceka^, ano miala^ i, na'onen, macocoka no ceka^ nira; o teloc i, manga'ay a kaenen, nika malasapisanga' to maamaan a lalosidang loma' ko 'oway, mato tapila', fasolan, cinaw, sikal, ato faroro^.

O roma i, nga'ay malosapisanga' to tatakel ato salo'ec to maamaan ko 'oway.” saan. So'elinay, i fatad no lalan a talalotok, adihay ko mananamay ako to masamaamaanay a kakaenen a dateng; o roma a sowal ni mama^, sowal sa, “Pina'on tirawan haw! O lidateng kiraan, akaa pitefing.

Ano mitefing kiso i, makalat niira. Caay to ko mamadawa^ ko falitfit no adada^ no nikalatan. Latek, caay to kafoti' kiso to dadaya^.

Awaay ko sapaiyo^ to matiraay, toloto^ a romi'ad, ano eca, cecay a lipay ko adada^ no nikalatan.” saan. Orasaka, itini i lalan kako a mafana' to 'orip no to'as, o fenek ato taneng no to'as.

Mata'elif to ko tosa^ no tatokian, tangasa^ to kami i katangasaan, sowal sato ci mama^ ako, “Kolas, ka itini kiso haw, tayra kako titi:raw i faled, aka ka talacowaco:wa^.

Tayni kako anohoni^.” saan. Herek a somowal i, liyas sato cingra a mofaled. Kako sato tono mako, saapaapa^ sa kako a pasafalefaled a minengneng. O folofolo'an itira, nika awaay ko cecace:cay no da'eci^ i faled ato i ca'ang no folo'. Sarakarakat sato kako a pasafaled a minengneng, awaay ko cecace:cay makeraay. Caay ka halafin, ini to ci mama^ ako, matomes ko 'alofo^ niira to da'eci^.

Pasowal han ako ci mama^ ako, “Awaay ko da'eci^ itini.” han ako. Kekekek sa a matawa^, sowal sa, “O maan kinian sa i seraay, ripa'an no miso!” Itiya to kako a mafana', hila i seraay aca^ ko da'eci^ a molengaw.

採箭筍

國小三年級的某天，爸爸說：「今天放假，走！我們上山採箭筍。」沒採過箭筍的我聽了很興奮，雖對採箭筍一無所知，但有爸爸帶，我就只帶著裝箭筍的袋子和水高興地出門了。

途中爸爸教了我很多，他說：「兒子啊！那些是蕨類，那是我們阿美族的菜脯。」不久，他又說，兒子，那叫黃籐，刺很多，採時要小心。籐心可以吃，它的根能用來製作許多器皿，如：平底籃子、晒穀蓆、手提籃子、蓆子及背籐。還可用來做平床或綁繩。另外，爸爸他特別提醒我，要特別小心咬人狗，別去碰它，如果被它咬了，會全身痛癢，甚至無法入眠，且無藥可治，持續三天至一週。

到達目的地後，爸爸就告訴我：「你在這裡，不要走遠，我到上面去，待會我就回來。」他說完就上去了，留我在原地東看西看，到處是箭竹，但卻找不到箭筍，東找西找就是一根都沒找到。不久，爸爸帶著快滿的袋子回來，我告訴他，這裡沒有箭筍，他笑著說：「這不是箭筍？你都把它踩斷了！」我才知道，原來箭筍是長在地上啊！

Matokaay a Mamatayal

I 'a:yaw, itini Feranso a finacadan, ira ko cecay a tadamanay a pakafana'ay a tamdaw ci Fu-el-tay han ko ngangan. Ira ko cecay a mamatayal ningra, fangcal ko faloco' moecel ko harateng ningra, nika matoka^. Yo cecay a romi'ad, masadak ci Fu-el-tay, saka ocor han ningra koya mamatayal a papisolac to cokap, nika 'araw sa ci Fu-el-tay toya cokap, tano tahefod sa to nanocilaay ho^ a tahefod.

Celi' han ni Fu-el-tay koya mamatayal a mainget, nika ca'of sa koya mamatayal, “ O tahefohefod ko lalan, romakat kiso anohoni^ i, caay haw ka malecad to a citahefod koya cokap iso? ” han ningra a paca'of. Ta tawa^ sa ci Fu-el-tay a cicokap a masadak. Nika i narikoran ni Fu-el-tay, mafekac koya mamatayal a mitoor, mangalay cingra a miala^ to safohat ko pi'anangan to kakaenen. Nika eca^ han ni Fu-el-tay tengilen, saka sowal sato koya mamatayal, “ Tapangaw! Pafelien ho^ kaka to safohat to pi'anangan to kakaenen, maan hato ko sakalahok ako? ” saan. Itiya ca'of sato ci Fu-el-tay, “ Idangaw ako! Ikor no tosa^ a tatokian, caay haw ka lecad to a mamasolep kiso? ” han ningra.

O pinangan nora mamatayal, mato pahapinangay tonini a sowal. Ano o malalokay i, caay karasowal; o matokaay i, adihay ko sowal, o kalifotan. O

mamatayal ko tiring ri, caay pilaheci^ to tatayalen, adihay aca^ ko sowal, mato misafanafana'ay. O mamaedeng to a papisawaden no tawki^ ko matiniay a mamatayal, caay ka ngo:do a miayi^ to safohat to pi'anangan to kakaenen. Kita sato to no mita a ma'orip to romi'ami'ad, latek malecad tonini a mamatayal. Itini i loma', midamaay kita to ina^ ato mama^ a matayal haw? Itini i salikaka^ ato i idang haw i, masasidama ato masasisorar kita to faloco' haw? Nanay pakayni tonnini a kongko^, mapa'elal ko faloco' ita, mafana' a masasingodo^, malalok a matayal to molotatayalen no tireng.

Pakayni tonini a kongko^ ni Fu-el-tay ato mamatayal ningra haw i, nanay o sakacakat no fana' no mita a ma'orip tonini a masasifoday a kanatal. Malalok a matayal, masasingodo^, mafana' a masasipa'ayaw. Onini a kongko^ i, o nananamen no mita a ma'orip tonini a hekal.

懶惰之僕

法國有一位教育家，名叫伏爾泰。他有一位僕人，為人忠厚老實但很懶惰。有一天，伏爾泰要出門，叫僕人準備好鞋子。伏爾泰卻發現鞋子仍佈滿著昨天沾上的泥跡塵埃。

僕人卻說：「路上盡是泥濘，兩個小時後，你的鞋子不又要和現在一樣髒嗎？」伏爾泰笑笑沒說話，出門去了。這時候僕人追上來，向主人索求食廚的鑰匙。伏爾泰裝作沒聽見，僕人說：「先生，我要食廚的鑰匙，待會兒我還要吃飯呢！」伏爾泰才說：「兩個小時後，你不也將和現在一樣餓嗎？」

僕人的行為正所謂：「勤奮者，話不多；懶惰者，話多藉口更多。」

我們在常的生活中是不是也犯了像僕人一樣的自私和懶惰呢？從僕人的做為，我們要警惕自己做人要知本份、要善解人意和助人，千萬不可懶惰無知哦！

伏爾泰以其人之道還治其人之身，用委婉的手法教育他的僕人，這種不直接斥責、不衝突，並給予他人改變的機會，既展現自己的高 EQ，又能維護他人的尊嚴，這樣的做人處事之道非常值得我們學習與效法。